

Шеридан лъо Фану
КАРМИЛА

Шеридан льо Фану

КАРМИЛА

●
**OLD
GOLD**
GAIANA
book&art studio

Sheridan le Fanu

C A R M I L L A

© GAIANA book&art, 2020

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да е начин без изричното съгласие на издателство GAIANA book&art.

© Явор Цанев, превод, 2020

© Явор Цанев, оформление на корицата, 2020

За корицата е използвана картината *Ruins of Eldena, near Greifswald* на Caspar David Friedrich.

ISBN 978-619-7354-99-7

Джоузеф Томас Шеридан лъо Фану
(28.08.1814 г. – 7.02.1873)

е ирландски писател, известен със своите готически истории, мистерии и разкази на ужаса. През деветнадесети век той е от водещите автори на призрачни истории и творбите му са повлияли значително развитието на жанра по време на викторианската епоха.

Кармила е най-известната му новела и е едно от най-ранните произведения на вампирска тематика. Първата ѝ публикация е като продължаващо четиво в периодичното издание *The Dark Blue*¹ през 1871-72 г. След това е включена в сборника *In a Glass Darkly*², където пет различни истории са представени в обща рамка като избрани случаи от практиката на окултния детектив д-р Мартин Хеселиус, който пък е един от първите окултни детективи в литературата.

Освен всички други основополагащи тропи на вампирския жанр – преминаване през стени, превръщане в животно, спане в ковчег, ловец на вампири, начин на унищожаване и т.н. – тук откриваме и оригиналния прототип на лесбийския вампир, който изпитва романтично влечение към жертвата си.

Кармила често е включвана в различни антологии, многократно е филмирана или вграждана в основата на сценарии. Тя е вдъхновила и множество автори, сред които Брам Стокър за

---

¹ Лондонско литературно списание, което излиза ежесечно от 1871 до 1873 г.

² *Неясно като в огледало*, изд. „Весела Люцканова“, 2005.

написването на *Дракула* и Ан Райс за *Интервю с вампир*. Герои от книгата се появяват или се споменават в редица други творби, а влиянието ѝ се разпростира върху комикси, музикални произведения, видео игри и всякакъв тип съвременни изкуства.

Но да се върнем към първата публикация на Кармила. През деветнадесети век илюстрацията играе ключова роля за четивата с продължение в периодичните издания, въпреки че най-често илюстрациите не придружават текста, след като по-късно бъде публикуван в книжен формат. Това значимо за жанра произведение заслужава да има не само свое самостоятелно издание, но и в него да са включени оригиналните илюстрации на Дейвид Хенри Фристън и Майкъл Фицджералд, които съпътстват текста при първата му поява в *The Dark Blue*. Вероятно за читателите ще е интересен фактът, че Дейвид Хенри Фристън, авторът на две от илюстрациите в книгата, е създател и на първите илюстрации на знаменития Шерлок Холмс за първото издание на романа на Артър Конан Дойл *Етюд в червено* през 1887 г.

ПРОЛОГ

На един лист, приложен към разказа, който следва, доктор Хеселиус е написал доста сложна бележка, с препратка към своето есе по странната тема, която ръкописът осветлява.

Тази мистериозна тема той разработва във въпросното есе с обичайната си ерудиция и проникателност и със забележителна прямота и лаконичност. То ще оформи самостоятелен свитък в поредицата събрани трудове на този удивителен човек.

Тъй като публикувам случая в настоящата книга само за да заинтригувам „миряните“, няма да изпреварвам по никакъв начин интелигентната дама, която го разказва; и след дължимото обмисляне, реших да се въздържа от представянето на каквито и да било части от разсъжденията на уважавания доктор или извлечения от неговото становище по темата, за която той обобщава, че „не

е изключено да съдържа някои от най-дълбоките тайни на нашето двойствено съществуване и преходните му състояния“.

При откриването на документа бях нетърпелив да възобнова кореспонденцията, започната преди години от доктор Хеселиус с тази разсъдлива и внимателна особа, каквато, изглежда, е била неговата авторка. За мое съжаление обаче установих, че през това време дамата е починала.

Тя вероятно не би могла да добави кой знае колко към разказа, който споделя в следващите страници с толкова добросъвестна точност.

I РАНЕН СТРАХ

В Щиря¹, макар в никакъв случай да не сме знатни хора, обитаваме замък или както го наричат тук – *шлос*. Малък доход в тази част на света прави живота лесен. Осем или деветстотин годишно вършат чудеса. Едва стигат, биха отвърнали някои от заможните ни сънародници у дома. Баща ми е англичанин и аз нося английско име, макар да не съм виждала Англия. Но тук, на това самотно и примитивно място, където всичко е толкова удивително евтино, наистина не разбирам по какъв начин наличието на повече пари може да допринесе за удобствата или дори разкоша, в които живеем.

Баща ми беше на австрийска служба и я приключи с пенсия и наследени активи, а тази феодална резиденция и малкото имение към нея закупи изгодно.

Нищо не може да е по-живописно или уединено от това място. Намира се в гора, на леко възвишение. Пътят – много стар и тесен – минава край подвижния мост, който така и не е вдиган по мое време, ровът е пълен с костур и плаващи лебеди, а на повърхността му се полюшва бяла флотилия от водни лилии.

¹ Щиря – провинция в Австрия.

Над всичко това замъкът излага на показ своята фасада с многобройни прозорци, кулите и готическия си параклис.

Гората оредява и преминава в несиметрична и много живописна поляна пред портата му, а вдясно стръмен готически мост извежда пътя над реката, която лъкатуши сред плътните горски сенки. Споменах вече, че мястото е много уединено. Преценете сами дали казвам истината. Като погледнеш от входната врата към пътя, гората, в която е замъкът ни, се простира петнадесет мили вдясно и дванадесет вляво. Най-близкото обитавано селище е на около седем от вашите английски мили, вляво. Най-близкият обитаван замък, с който поддържа някакво историческо сътрудничество, е този на стария генерал Шпилсдорф, почти двадесет мили вдясно.

Казах „най-близкото обитавано село“, защото само на три мили западно, тоест в посока към замъка на генерал Шпилсдорф, има порутено селце с малка старомодна църква, останала без покрив, в проходите на която са запуснатите гробници на вече изчезналата горда фамилия Карнщайн, някога притежавала също толкова занемареното шато, надзъртащо от гъстата гора към безмълвните руини.

За причината това удивително и меланхолично място да бъде изоставено съществува легенда, която ще ви разкажа друг път.

Сега трябва да споделя колко малобройна е групата, която обитава нашия замък. Не включвам прислугата или тези, които са на нейна издръжка и заемат стаи в прилежащите към замъка постройки. Слушайте и се чудете! Баща

ми, който е най-грижовният човек на света, но остарява; и аз, която по това време съм едва на деветнадесет. Оттогава изминаха осем години.

Аз и баща ми съставлявахме семейството в замъка. Майка ми, дама от Щирия, е починала в най-ранното ми детство, но имах добродушна гувернантка, която беше до мен едва ли не от самото ми раждане. Нямам и един спомен, в който пълното ѝ доброжелателно лице да не присъства. Това бе мадам Перодон, родом от Берн, чиито грижи и добър характер частично запълваха празнотата от загубата на майка ми, която дори не помня. Тя беше третият човек в компанията за вечеря. Имаше и четвърти – мадмоазел дьо Лафонтен, дама, която вие, предполагам, ще наречете „оформяща възпитанието гувернантка“. Тя говореше френски и немски, мадам Перодон – френски и развален английски, а аз и баща ми се присъединявахме с нашия английски, на който разговаряхме всеки ден, донякъде за да предотвратим превръщането му в изчезващ сред нас език, а отчасти и от патриотични подбуди. Резултатът беше една неразбория, на която непознатите се смееха и която няма да опитвам да възпроизведа в този разказ. Освен това имах две-три приятелки, млади дами, на около моята възраст, които ни гостуваха от време на време за по-дълго или по-кратко, а аз понякога им връщах визитите.

Това бяха обичайните ни светски развлечения, но разбира се, имаше и случайни посещения на „съседни“, отдалечени от нас на едва пет-шест левги. Мога да ви уверя, че въпреки това животът ми бе по-скоро самотен.

Гувернантките имаха точно толкова контрол над мен, колкото можете да се досетите, че подобни мъдри особи биха могли да имат над твърде разглезено момиче, на което единственият родител му позволява да върши почти всичко както намери за добре.

Първото събитие в моя живот, оставило ужасен и всъщност незаличим белег в съзнанието ми, е и една от най-ранните случки, които помня. Някои ще я сметнат за толкова незначителна, че не си струва да я документирам тук. Скоро обаче ще разберете защо я споменавам.

Детската стая, както я наричахме, макар цялата да беше само за мен, представляваше голямо помещение със скосен дъбов таван на горния етаж на замъка. Едва ли съм имала и шест години, когато една нощ се събудих и се озърнах от леглото си, но не видях прислужницата. Бавачката също я нямаше и разбрах, че съм сама. Не бях изплашена, защото съм от онези щастливи деца, грижливо пазени от истории за духове, приказки за феи и всякакви предания, заради които се завиваме презглава, когато вратата внезапно хлопне или потрепването на гаснеща свещ накара сенките да затанцуват по стените съвсем близо до нас. Бях объркана и обидена, че съм сама, реших, че са ме изоставили и започнах да хлипам, готова да ревна с всички сили, когато за моя изненада видях едно сериозно, но много привлекателно лице да ме гледа от ръба на леглото. Беше на коленичила млада дама, пъхнала ръце под завивките. Загледах се в нея с нещо като приятно учудване и престанах да хлипам. Тя ме погали, легна до мен в леглото и ме притегли

усмихната към себе си. Веднага се почувствах успокоена и отново заспах. Събудих се от усещането, че две игли се забиват едновременно дълбоко в гърдите ми и извиках силно. Дамата се отдръпна, вперила очи в мен, а после се свлече на пода и ми се стори, че се скри под леглото.

Тогава за първи път се уплаших и закрепях с всички сили. Бавачката, прислужницата и икономката дотичаха в стаята ми, но не приеха на сериозно историята, която разказах, а само се опитаха да ме успокоят, колкото могат. Макар да бях само дете, забелязах преbledнелите им лица и необичайно тревожните погледи, докато проверяват под леглото, из стаята, докато надничат под масите и отварят рязко шкафовете. Икономката прошепна на бавачката:

– Пипни тази вдлъбнатина на леглото, някой наистина е лежал тук. Съвсем сигурно е, както е сигурно, че това не си била ти – мястото е още топло!

Спомням си как прислужницата ме галеше, а после трите огледаха мястото на гърдите ми, където казах, че съм усетила пробождането, и заявиха, че няма видима следа нещо подобно да се е случило.

Икономката и двете прислужници, които отговаряха за детската стая, останаха през цялата нощ и оттогава винаги имаше по една прислужница при мен, чак докато навърша четиринадесет години.

Дълго след случката бях много неспокойна. Повикаха доктор – беше блед и възстар. Как добре си спомням издълженото му мрачно лице, леко грапаво от прекарана едра шарка, и кестенявата

му перука! Доста време идваше през ден и ми даваше лекарство, което аз, разбира се, мразех.

На сутринта, след като видях привидението, бях в състояние на тих ужас и не можех да понеса да остана и за миг сама, дори през деня. Помня как баща ми дойде, постоя до леглото, разговаря весело с гувернантката и зададе редица въпроси, а после искрено се разсмя на един от отговорите. Потупа ме по рамото, целуна ме и каза да не се плаша, че това е било просто сън и не може да ми навреди.

Но аз не се успокоих, защото знаех, че посещенията на непознатата жена не е сън. И бях страшно изплашена.

Бях донякъде успокоена от прислужницата, която отговаряше за детската стая, и ме уверяваше, че е дошла, погледнала ме и легнала до мен в леглото, а аз сигурно не съм познала лицето ѝ в просънницата. Но и това, въпреки че бе потвърдено от гувернантката, не ми беше достатъчно.

Спомням си, че през деня един почтен старец в черно расо влезе в стаята заедно с бавачката и икономката и поговори малко с тях, а после много мило разговаря и с мен. Лицето му беше приятно и благородно, той ми каза, че сега ще се помолят, и събра ръцете ми една до друга. Пожела да прошепна, докато се молят: „Господи, чуй всички добри молитви за нас, в името на Исус!“. Мисля, че точно това бяха думите, защото често си ги повтарях наум, а бавачката години наред ме караше да ги използвам в молитвите си.

Така добре си спомням замисленото мило лице на онзи беловлас старец в черно расо, застанал в грубата, висока кафява стая, с тежките мебели

отпреди триста години и оскъдната светлина, процеждаща се в призрачната атмосфера през решетката на малкия прозорец.

Той коленичи заедно с трите жени и се помоли високо с настойчив и потреперващ глас, както ми се стори, доста дълго. Не помня живота си преди тази случка и известно време след нея, но моментите, които току-що описах, се открояват ярко като отделни картини на заобиколена от мрак фантасмагория¹.

---

¹ Фантасмагория – форма на театър на ужасите, при който се прожектират плашещи изображения като скелети, демони и призраци.